

Rolnummers 585-590-591
Arrest nr. 68/93 van 29 september 1993

A R R E S T

In zake : de vorderingen tot gedeeltelijke schorsing van de wet van 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen, ingesteld door de burgerlijke vennootschap in de rechtsvorm van een coöperatieve vennootschap CDH-Larem, Rudi Mariën, de beroepsvereniging «De Vereniging voor Vlaamse Klinische Laboratoria » en Jacques Tavernier en medeverzoekers.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters L. De Grève en M. Melchior, en de rechters K. Blanckaert, L.P. Suetens, H. Boel, P. Martens en J. Delruelle, bijgestaan door de griffier L. Potoms, onder voorzitterschap van voorzitter L. De Grève,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* * *

I. *Onderwerp van de vorderingen*

a. Bij verzoekschrift dat aan het Hof is toegezonden bij op 6 juli 1993 ter post aangetekende brief en op 7 juli 1993 op de griffie is ontvangen, vorderen

1) de burgerlijke vennootschap in de rechtsvorm van een coöperatieve vennootschap CDH-Larem, waarvan de zetel gevestigd is te 1180 Brussel (Vorst), Alsebergsesteenweg 196, onder nummer 1092 te Brussel ingeschreven in het register van de burgerlijke vennootschappen, en

2) Rudi Mariën, klinisch bioloog, woonachtig te Sint-Martens-Latem, Bosstraat 54,

de schorsing van artikel 44 van de wet van 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen.

Bij hetzelfde verzoekschrift vorderen de verzoekende partijen de vernietiging van de voormelde bepaling.

De zaak is ingeschreven onder nummer 585 van de rol.

b. Bij verzoekschrift dat aan het Hof is toegezonden bij op 9 juli 1993 ter post aangetekende brief en op 12 juli 1993 op de griffie is ontvangen, vordert de beroepsvereniging «De Vereniging voor Vlaamse Klinische Laboratoria », waarvan de zetel gevestigd is te Gent, Maaltecenter Blok G, Derbystraat 289, de schorsing van artikel 44 van de wet van 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen.

Bij hetzelfde verzoekschrift vordert de verzoekende partij de vernietiging van de voormelde bepaling.

De zaak is ingeschreven onder nummer 590 van de rol.

c. Bij verzoekschrift dat aan het Hof is toegezonden bij op 9 juli 1993 ter post aangetekende brief en op 12 juli 1993 op de griffie is ontvangen vorderen Jacques Tavernier, klinisch bioloog, woonachtig te Gistel, De Donckerstraat 11; Jozef Jonckheere, klinisch bioloog, woonachtig te Sint-

Martens-Latem, Spoelberghdreef 11; Pierre Van Hoorde, klinisch bioloog, woonachtig te Sint-Martens-Latem, Eikeldreef 47; Rik Van Quickenborne, klinisch bioloog, woonachtig te Laarne, Breestraat 8; Luc De Cuyper, klinisch bioloog, woonachtig te Gent, F. Rooseveltlaan 71; Philippe Quigniez, klinisch bioloog, woonachtig te Gent, Krijgslaan 132; Frederica Verheyden, klinisch biologe, woonachtig te Waasmunster, Fazantenlaan 20, de schorsing van artikel 44 van de wet van 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen.

Bij hetzelfde verzoekschrift vorderen de verzoekende partijen de vernietiging van de voormelde bepaling.

De zaak is ingeschreven onder nummer 591 van de rol.

II. *Rechtspleging*

Bij beschikkingen van 7 en 12 juli 1993 heeft de voorzitter in functie de leden van de zetel aangewezen in de respectieve zaken, conform de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

Bij beschikking van 15 juli 1993 heeft het Hof de zaken samengevoegd.

Bij beschikking van 15 juli 1993 heeft waarnemend voorzitter L. De Grève rechter H. Boel aangewezen als lid van de zetel gelet op de wettige verhindering van voorzitter F. Debaedts.

Bij beschikking van 15 juli 1993 heeft het Hof de dag van de terechtzitting voor de debatten over de vorderingen tot schorsing bepaald op 14 september 1993.

Van die beschikking is kennisgegeven aan de verzoekende partijen, alsmede aan de overheden vermeld in artikel 76, § 4, van de organieke wet, bij op 16 juli 1993 ter post aangetekende brieven.

Op de terechtzitting van 14 september 1993 :

- zijn verschenen :

. Mr. L. De Schrijver, advocaat bij de balie te Gent, voor de verzoekende partijen in de drie zaken, en Mr. L. Nuytinck, advocaat bij de balie te Gent, voor de verzoekende partijen in de zaken met rolnummers 590 en 591;

. Mr. J.L. Jaspar en Mr. K. Vuyts, advocaten bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad, Wetstraat 16, 1000 Brussel;

. hebben de rechters-verslaggevers L.P. Suetens en P. Martens verslag uitgebracht, respectievelijk in het Nederlands en in het Frans;

- zijn Mr. De Schrijver en Mr. Vuyts gehoord;

- is de zaak in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd conform de artikelen 62 en volgende van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

III. *Onderwerp van de bestreden bepalingen*

Artikel 3, § 4, van het koninklijk besluit nr. 143 van 30 december 1982 tot vaststelling van de voorwaarden waaraan de laboratoria moeten voldoen voor de tegemoetkoming van de ziekteverzekering voor verstrekking van klinische biologie, gewijzigd bij de wet van 30 december 1988, dat de voorwaarden van uitbating van een laboratorium vaststelde, is bij het arrest nr. 23/89 van 13 oktober 1989 door het Arbitragehof gedeeltelijk vernietigd.

De bestreden bepaling van artikel 44 van de wet van 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen, vervangt voormeld artikel 3, § 4, van het koninklijk besluit van 30 december 1982 in zijn geheel.

De bestreden bepaling van artikel 44 luidt nu als volgt :

« Artikel 3, § 4, van het koninklijk besluit nr. 143 van 30 december 1982 tot vaststelling van de voorwaarden waaraan de laboratoria moeten voldoen voor de tegemoetkoming van de ziekteverzekering voor verstrekkingen van klinische biologie, gewijzigd bij de wet van 30 december 1988, wordt vervangen door de volgende bepaling :

' § 4. De vennootschappen die een laboratorium uitbaten bedoeld in § 1, 2° en 4°, van dit artikel, moeten aan de volgende voorwaarden voldoen :

1° zij mogen slechts één laboratorium uitbaten.

Bovendien moeten zij de uitbating van een laboratorium tot enig maatschappelijk doel hebben. Deze laatste voorwaarde is slechts van toepassing op de vennootschappen bedoeld in artikel 3, § 1, 4°;

2° zij mogen noch lid, noch vennoot zijn van een andere rechtspersoon waarvan het maatschappelijk doel de uitbating van een laboratorium van klinische biologie is, noch rechtstreeks of onrechtstreeks beschikken over titels, die al dan niet kapitaal vertegenwoordigen in een andere vennootschap die hetzelfde maatschappelijk doel heeft, noch de hoedanigheid hebben van orgaan of lid zijn van een orgaan van een andere rechtspersoon of vennootschap die hetzelfde maatschappelijk doel heeft; zij mogen geen vennoot, orgaan of lid van een orgaan vertegenwoordigen van een andere rechtspersoon of vennootschap waarvan het maatschappelijk doel de uitbating van een laboratorium van klinische biologie is;

3° de vennoten en ieder persoon die verstrekkingen van klinische biologie uitoefent in het laboratorium uitgebaat door deze vennootschappen mogen noch lid, noch vennoot zijn van een andere rechtspersoon waarvan het maatschappelijk doel in verband staat met de uitbating van een laboratorium van klinische biologie, noch rechtstreeks of onrechtstreeks titels, die al dan niet kapitaal vertegenwoordigen, bezitten in een vennootschap die hetzelfde maatschappelijk doel heeft. Zij mogen noch de hoedanigheid hebben van orgaan, noch lid zijn van een orgaan, noch een of meerdere vennoten, organen of leden van organen van deze rechtspersonen en vennootschappen vertegenwoordigen;

4° de vennootschap, de vennoten en de personen die verstrekkingen van klinische biologie uitvoeren in het laboratorium uitgebaat door deze vennootschap moeten hun deelnemingen in andere rechtspersonen of vennootschappen mededelen, alsook hun hoedanigheid van orgaan, lid van een orgaan, vertegenwoordiger van een of meer vennoten, organen en leden van organen van deze rechtspersonen en vennootschappen.

De Koning zal, na advies van de Commissie klinische biologie ingesteld bij het Ministerie van Volksgezondheid en Leefmilieu bij het koninklijk besluit van 29 mei 1989 betreffende de erkenning van de laboratoria van klinische biologie, de procedure van de mededeling bedoeld in het voorgaande lid vaststellen;

5° om zaakvoerder of bestuurder te zijn mag men geen lid of vennoot zijn van een andere rechtspersoon waarvan het maatschappelijk doel in verband staat met de uitbating van een laboratorium van klinische biologie, noch rechtstreeks of onrechtstreeks beschikken over titels, die al dan niet kapitaal vertegenwoordigen in een andere vennootschap, waarvan het maatschappelijk doel in verband staat met de uitbating van een laboratorium van klinische biologie.

De zaakvoerders en bestuurders mogen noch de hoedanigheid hebben van orgaan, noch lid zijn van een orgaan, noch een of meer vennoten, organen of leden van organen van deze rechtspersonen of vennootschappen vertegenwoordigen;

6° de vennoten mogen op de algemene vergadering slechts worden vertegenwoordigd door vennoten;

7° de vennootschappen mogen als zaakvoerder of bestuurder slechts vennoten hebben. Deze mogen zich in het beheerorgaan slechts laten vertegenwoordigen door vennoten;

8° de vennootschappen mogen geen andere goederen verwerven dan die welke noodzakelijk of nuttig zijn voor de verwezenlijking van hun maatschappelijk doel;

9° de voorwaarden bepaald in 1° tot 8° van deze paragraaf moeten worden opgenomen in de statuten. De statuten, de lijst van de vennoten, zaakvoerders en bestuurders, alsook elke wijziging ervan, moeten overeenkomstig een door de Koning nader te bepalen procedure medegedeeld worden aan de Minister die de Volksgezondheid onder zijn bevoegdheid heeft.' ».

IV. *In rechte*

- A -

Ten aanzien van de verzoekschriften

A.1. In hun verzoekschriften « houdende beroep tot vernietiging en schorsing » zetten de verzoekende partijen eerst de feitelijke gegevens met betrekking tot hun situatie uiteen; vervolgens schetsen zij de totstandkoming van de bestreden wetsbepalingen; zij tonen aan dat de beroepen ontvankelijk zijn, zowel *ratione temporis* als wat de procesbevoegdheid betreft, en dat zij laten blijken van het wettelijk vereiste belang.

Ter ondersteuning van hun beroepen voeren de verzoekende partijen zeven middelen aan. Die middelen zijn gesteund op de schending van de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet in samenhang met, naargelang van het middel, « artikel 11 en artikel 20 van de Grondwet, *juncto* artikel 8 en artikelen 13 en 14 van het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens van 4 november 1950, en artikel 1 van het Protocol nr. 1 van het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens van 20 maart 1952, alsook van artikel 14 van het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten van 19 december 1966, alsook van artikel 52 van het Verdrag van 25 maart 1957 tot oprichting van de E.E.G. ».

A.1.1. Het eerste middel is gericht tegen artikel 44 van de wet van 30 december 1992 in zijn geheel.

In een eerste onderdeel laten de verzoekende partijen gelden dat er geen redelijk verband bestaat tussen de bestreden bepaling en het door de wetgever nagestreefde doel - « meer doorzichtigheid te bekomen in de sector teneinde overconsumptie te kunnen bestrijden » -, vermits niet zou zijn aangetoond dat er zich in de sector van de ambulante klinische biologie een overconsumptie voordoet, die door de laboratoria waarop de bestreden bepalingen toepasselijk zijn zou worden veroorzaakt.

De bestreden bepaling lijdt aldus aan hetzelfde euvel als de door het Arbitragehof bij het arrest nr. 23/89 van 13 oktober 1989 vernietigde bepalingen van de programmawet van 30 december 1988, aldus de verzoekende partijen.

In het tweede onderdeel wordt aangevoerd dat de bestreden maatregelen zonder redelijke en objectieve verantwoording een ongelijke behandeling instellen tussen de bij artikel 3, § 1, 2° en 4°, van het koninklijk besluit nr. 143 bedoelde laboratoria voor klinische biologie, enerzijds, en de andere, bij artikel 3, § 1, 1°, 3°, 5° tot 9°, bedoelde categorieën van laboratoria voor klinische biologie, anderzijds.

A.1.2. Het tweede middel is gericht tegen het door artikel 44 van de wet van 30 december 1992 ingevoegde artikel 3, § 4, 1°, van het koninklijk besluit nr. 143 van 30 december 1982.

Die bepaling zou zonder redelijke en objectieve verantwoording een ongelijke behandeling instellen tussen de bij artikel 3, § 1, 4°, bedoelde laboratoria voor klinische biologie die slechts één maatschappelijk doel kunnen hebben - de uitbating van een laboratorium -, enerzijds, en de bij artikel 3, § 1, 2°, bedoelde laboratoria, die niet onder die beperkende voorwaarde vallen, anderzijds.

A.1.3. Het derde middel is gericht tegen het door artikel 44 van de wet van 30 december 1992 ingevoegde artikel 3, § 4, 2°, van het koninklijk besluit nr. 143 van 30 december 1982.

Volgens de verzoekende partijen zou het verbod voor de bij artikel 3, § 1, 4°, bedoelde vennootschappen die een laboratorium uitbaten om bindingen te hebben met andere soortgelijke vennootschappen, een schending zijn van de vrijheid van vestiging die ten gunste van de onderdanen van de Europese Economische Gemeenschap wordt gewaarborgd door artikel 52 van het E.E.G.-Verdrag.

A.1.4. Het vierde middel is gericht tegen het door artikel 44 van de wet van 30 december 1992 ingevoegde artikel 3, § 4, 3°, van het koninklijk besluit nr. 143 van 30 december 1982.

In een eerste onderdeel stellen de verzoekende partijen dat het verbod voor de vennoten en ieder persoon die verstrekkingen van klinische biologie uitoefent in een bij artikel 3, § 1, 4°, bedoeld laboratorium, om banden te hebben met andere rechtspersonen « waarvan het maatschappelijk doel in verband staat met de uitbating van een laboratorium van klinische biologie », voor die personen een « buitensporige » beperking van het recht van vereniging instelt, waarvoor geen redelijke en objectieve verantwoording bestaat.

Die bepaling zou, aldus de verzoekende partijen, de betrokken personen verbieden om nog verder lid te zijn van professionele of wetenschappelijke verenigingen en aldus in wezen een beroepsverbod inhouden.

In een tweede onderdeel voeren de verzoekende partijen aan dat artikel 3, § 4, 3°, van het koninklijk besluit nr. 143 de vrijheid van vestiging, die door artikel 52, E.E.G.-Verdrag wordt gewaarborgd, in samenhang met de artikelen 6 en 6*bis* van de Grondwet zou schenden.

A.1.5. Het vijfde middel is gericht tegen het door artikel 44 van de wet van 30 december 1992 ingevoegde artikel 3, § 4, 4°, van het koninklijk besluit nr. 143 van 30 december 1982.

Volgens de verzoekende partijen behelst de bij die bepaling ingestelde algemene meldingsplicht een onverantwoorde schending van « het fundamenteel recht op privacy, gewaarborgd door artikel 8, E.V.R.M. » en van « het door artikel 20 van de Grondwet gewaarborgde recht op vereniging », in samenhang met de artikelen 6 en 6*bis* van de Grondwet.

A.1.6. Het zesde middel is gericht tegen het door artikel 44 van de wet van 30 december 1992 ingevoegde artikel 3, § 4, 5°, van het koninklijk besluit nr. 143 van 30 december 1982.

Die bepaling zou, aldus de verzoekende partijen, zonder redelijke en objectieve verantwoording een verschil in behandeling instellen met betrekking tot het bezitten van titels, die al dan niet kapitaal vertegenwoordigen, tussen de categorie van verstrekkers van prestaties van klinische biologie bedoeld in artikel 3, § 4, 3° - de vennoten en de verstrekkers van prestaties van klinische biologie in de vennootschappen bedoeld bij artikel 3, § 1, 4°, koninklijk besluit nr. 143 -, enerzijds, en de categorie van verstrekkers van prestaties van klinische biologie bedoeld bij artikel 3, § 4, 5° - de zaakvoerders en de bestuurders van dezelfde vennootschappen bedoeld bij artikel 3, § 1, 4°, koninklijk besluit nr. 143 -, anderzijds.

A.1.7. Het zevende middel is gericht tegen het door artikel 44 van de wet van 30 december 1992 ingevoegde artikel 3, § 4, 9°, van het koninklijk besluit nr. 143 van 30 december 1982.

Vermits die bepaling onlosmakelijk verbonden is met de bestreden bepalingen van artikel 3, § 4, 2° en 3°, moet zij worden vernietigd in zoverre zij deze laatste bepalingen beoogt, aldus de verzoekende partijen.

A.2.1. Ter ondersteuning van hun vorderingen tot schorsing beroepen de partijen zich eerst op de toepassing van artikel 20, 2°, van de bijzondere wet van 6 januari 1989, volgens hetwelk tot schorsing kan worden besloten als een beroep is ingesteld tegen een norm die identiek is met een reeds door het Arbitragehof vernietigde norm en die door dezelfde wetgever is aangenomen.

De verzoekende partijen betogen dat de bestreden bepalingen van het nieuwe artikel 3, § 4, 3°, van het koninklijk besluit nr. 143 « *in concreto* aanleiding geven tot identiek dezelfde beperkingen ... als die welke werden opgenomen in de eerder door het Arbitragehof vernietigde bepalingen van de programmawet van 30 december 1988 », zodat artikel 20, 2°, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 ter zake toepasselijk zou zijn.

A.2.2. In ondergeschikte orde beroepen de verzoekende partijen zich op de toepassing van artikel 20, 1°, van de bijzondere wet van 6 januari 1989.

De onmiddellijke uitvoering van de bepalingen van het nieuwe artikel 3, § 4, 3°, van het koninklijk besluit nr. 143 zou tot gevolg hebben dat ten aanzien van de verzoekende partijen een feitelijke toestand in het leven wordt geroepen die het risico met zich mee zou brengen dat de werking van de betrokken laboratoria, alsmede van andere vennootschappen, wetenschappelijke en professionele verenigingen, onmiddellijk en definitief wordt onderbroken; die onmiddellijke uitvoering zou aan de basis kunnen liggen van aanzienlijke schade.

Ten aanzien van de memorie van de Ministerraad

A.3. In zijn memorie geeft de Ministerraad eerst een uiteenzetting van de wetgevende evolutie en maakt hij een uitvoerige vergelijkende analyse van de vroegere wetgeving, het arrest nr. 23/89 van 13 oktober 1989 van het Arbitragehof en de bestreden bepalingen.

Vervolgens betoogt de Ministerraad, onder de titel «Ontvankelijkheid », dat « de middelen geput uit verdragen of internationale conventies niet ontvankelijk zijn », zodat « de zeven middelen ingeroepen door de eisers verworpen dienen te worden ».

Tenslotte neemt de Ministerraad inhoudelijk positie ten aanzien van de zeven middelen.

A.3.1. Ten aanzien van het eerste middel, eerste onderdeel, betoogt de Ministerraad, aan de hand van feitelijke gegevens, dat er nog steeds overconsumptie is in de sector van de klinische biologie.

De Ministerraad laat gelden dat, gelet op de morele en ethische dimensie van de activiteiten van de geneeskunst, de doelstelling van transparantie in de sector een hoger openbaar belang is; het komt aan de wetgever toe de nodige maatregelen te treffen om dat belang veilig te stellen.

De verbodsbepalingen van artikel 44 van de wet van 30 december 1992, met hun duidelijk afgelijnd karakter, aldus de Ministerraad, reiken niet verder dan het vooropgestelde doel en zijn in overeenstemming met het arrest nr. 23/89 van 13 oktober 1989 van het Arbitragehof.

Wat betreft het eerste middel, tweede onderdeel, oordeelt de Ministerraad dat bedoeld artikel 44 een reeks verbodsbepalingen, verplichtingen en onverenigbaarheden inhoudt, « die, rekening houdend met het bijzonder statuut van de genoemde laboratoria van klinische biologie, het bewerkstelligen van transparantie in de sector beogen teneinde de overconsumptie te bestrijden ... Bovendien sluit het zeer bijzondere karakter van de verbodsbepalingen, voorzien in de diverse paragrafen van de omstreden bepaling, volledig aan bij het beginsel van strikte evenredigheid tussen het gebruikte middel en het beoogde doel ».

A.3.2. Wat het tweede middel betreft, betoogt de Ministerraad dat het in artikel 3, § 1, 1°, van het koninklijk besluit nr. 143 gemaakte onderscheid tussen « geneesherenverenigingen die over hun eigen laboratorium beschikken » en « vennootschappen die uitsluitend de commerciële uitbating van een laboratorium beogen » volkomen verantwoord is; beide categorieën van laboratoria zijn niet vergelijkbaar.

A.3.3. Ten aanzien van het derde middel, herhaalt de Ministerraad eerst dat de middelen geput uit verdragen en internationale conventies niet ontvankelijk zijn, vervolgens laat hij gelden dat artikel 3, § 4, 2°, van het koninklijk besluit nr. 143 tot enig voorwerp heeft - en dit als zuivere toepassing van het nationale soevereiniteitsbeginsel - het uitwerken, op uitsluitend nationaal niveau, van een reeks onverenigbaarheden. Het middel steunt, aldus de Ministerraad, op een verkeerde interpretatie van artikel 52 van het E.E.G.-Verdrag.

A.3.4. Wat het vierde middel, eerste onderdeel, betreft, dat betrekking heeft op artikel 3, § 4, 3°, van het koninklijk besluit nr. 143 van 30 december 1982, voert de Ministerraad in wezen aan dat men redelijkerwijze niet kan stellen « dat een verbod, dat zich enkel richt tot vennootschappen en rechtspersonen waarvan het maatschappelijk doel in verband staat met de klinische biologie, een even ruime draagwijdte heeft als een verbod dat slaat op het geheel van activiteiten van de geneeskunst en op de levering van goederen en diensten aan de beoefenaars van de geneeskunst ».

De Ministerraad oordeelt dat het objectief verantwoord is « bijzondere regels op te leggen aan personen waarvan de activiteit betrekking heeft op een zo delicaat en ethisch domein als dat van de gezondheidszorg. Zelfs binnen deze sector komt het volkomen logisch over specifieke regels uit te vaardigen naargelang men zich richt tot vennoten, vennootschappen, loontrekkenden, overheids- of privé-instellingen, dit of een ander beroep,

naargelang men zich richt tot personen die eenzelfde beroep uitoefenen van zodra zij echter optreden in het kader van verschillende instellingen ».

Het tweede onderdeel van het vierde middel - schending van de vrijheid van vestiging - is, aldus de Ministerraad, niet ontvankelijk. Overigens heeft de bestreden maatregel « slechts tot voorwerp bepaalde cumulaties van functies te verbieden in hoofde van sommige natuurlijke of rechtspersonen die bepaalde soorten prestaties uitvoeren op het nationaal grondgebied. Bovendien vormt deze regeling slechts een loutere toepassing van het principe van de soevereiniteit van de nationale wetgever ».

A.3.5. Ten aanzien van het vijfde middel, dat betrekking heeft op de bij artikel 3, § 4, 4°, van het koninklijk besluit nr. 143, ingestelde meldingsplicht, voert de Ministerraad aan dat die bepaling objectief verantwoord is en geenszins onevenredig « gezien de afwezigheid van reële schade in hoofde van de bestemmingen van deze bepaling ».

A.3.6. In het zesde middel, dat betrekking heeft op artikel 3, § 4, 5°, van het koninklijk besluit nr. 143 van 30 december 1982, onderkent de Ministerraad een materiële vergissing; « er is immers geen discriminatie tussen de bestemmingen van artikel 3, § 4, 3°, en die van artikel 3, § 4, 5°, in zoverre deze twee bepalingen betrekkingen hebben op de rechtspersonen waarvan het maatschappelijk doel in verband staat met de uitbating van een laboratorium ».

Overigens zouden verschillende regelingen met betrekking tot die twee groepen bestemmingen uiteraard wettig zijn; voor verschillende toestanden kunnen verschillende bepalingen worden uitgevaardigd.

A.3.7. Het zevende middel met betrekking tot artikel 3, § 4, 9°, van het koninklijk besluit nr. 143 is niet gegrond, omdat de middelen die tegen de bepalingen van artikel 3, § 4, 2° en 3°, worden aangevoerd, moeten worden verworpen, aldus de Ministerraad.

- B -

Over de omvang van het onderzoek van de vorderingen tot schorsing

B.1.1. Ter terechtzitting heeft de raadsman van de verzoekende partijen verklaard dat in de zaak met rolnummer 585 alleen de tweede verzoekende partij de schorsing vordert.

B.1.2. Uit de in de verzoekschriften onder de titel « Beroep tot schorsing » opgenomen gegevens, blijkt dat de vorderingen tot schorsing uitsluitend gericht zijn tegen de bepalingen van artikel 3, § 4, 3°, van het koninklijk besluit nr. 143 van 30 december 1982 tot vaststelling van de voorwaarden waaraan de laboratoria moeten voldoen voor de tegemoetkomingen van de ziekteverzekering voor verstrekkingen van klinische biologie zoals zij zijn gewijzigd bij artikel 44 van de wet van 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen.

Het Hof zal dus slechts de gegevens en de middelen onderzoeken met betrekking tot de bepalingen van bedoeld artikel 3, § 4, 3°, van het koninklijk besluit nr. 143 van 30 december 1982.

Over de toepasselijkheid van artikel 20, 2°, van de bijzondere wet van 6 januari 1989

B.2.1. Naar luid van artikel 20, 2°, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof kan tot schorsing worden besloten « als een beroep is ingesteld tegen een norm die identiek is met een reeds door het Arbitragehof vernietigde norm en die door dezelfde wetgever is aangenomen ».

B.2.2. Bij arrest nr. 23/89 van 19 oktober 1989 heeft het Hof onder meer het 3° vernietigd van artikel 3, § 4, van het koninklijk besluit nr. 143, dat was ingevoegd bij artikel 17 van de programmawet van 30 december 1988. Die bepaling luidde als volgt :

« § 4. De vennootschappen die een laboratorium uitbaten bedoeld in § 1, 2° of 4°, van dit artikel moeten aan de volgende voorwaarden voldoen :

3° de vennoten mogen noch lid, noch vennoot zijn van een andere rechtspersoon, noch rechtstreeks of onrechtstreeks titels, die al dan niet kapitaal vertegenwoordigen, bezitten in een andere vennootschap, waarvan het maatschappelijk doel in verband staat met de geneeskunst - onder meer de uitbating van een laboratorium van klinische biologie, de produktie van farmaceutische produkten, de produktie of de levering van medische apparatuur of van prothesen, de levering of de uitbating van informatica-apparatuur die in verband staat met de geneeskunst -of met de levering van produkten of diensten aan beoefenaars van de geneeskunst. Zij mogen noch de hoedanigheid hebben van orgaan, noch lid zijn van een orgaan, noch een of meerdere vennoten, organen of leden van organen van deze rechtspersonen en vennootschappen vertegenwoordigen. Deze bepalingen mogen door de Koning worden uitgebreid tot andere rechtspersonen of vennootschappen. »

B.2.3. De bestreden wet van 30 december 1992 heeft die bepaling door de volgende tekst vervangen :

« § 4. De vennootschappen die een laboratorium uitbaten bedoeld in § 1, 2° en 4°, van dit artikel, moeten aan de volgende voorwaarden voldoen :

3° de vennoten en ieder persoon die verstrekkingen van klinische biologie uitoefent in het laboratorium uitgebaat door deze vennootschappen mogen noch lid, noch vennoot zijn van een andere rechtspersoon waarvan het maatschappelijk doel in verband staat met de uitbating van een laboratorium van klinische biologie, noch rechtstreeks of onrechtstreeks titels, die al dan niet kapitaal vertegenwoordigen, bezitten in een vennootschap die hetzelfde maatschappelijk doel heeft. Zij mogen noch de hoedanigheid hebben van orgaan, noch lid zijn van een orgaan, noch een of meerdere vennoten, organen of leden van organen van deze rechtspersonen en vennootschappen vertegenwoordigen; ».

B.2.4. De bij de wet van 30 december 1992 ingevoerde bepalingen die het onderwerp zijn van de vorderingen tot schorsing verschillen aanzienlijk en op niet louter formele wijze van de bepalingen die de wet van 30 december 1988 had ingevoerd en die het Hof bij zijn arrest nr. 23/89 had vernietigd. Uit de parlementaire voorbereiding blijkt dat de wetgever zich met de bestreden bepalingen aan het arrest van het Hof heeft willen conformeren. Aldus heeft hij de algemene verbodsbepalingen door specifieke verbodsbepalingen vervangen.

Aangezien de wetsbepalingen waartegen de onderhavige vorderingen zijn gericht niet identiek zijn met die welke het Hof in zijn arrest van 13 oktober 1989 heeft vernietigd, kan artikel 20, 2°, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 niet worden toegepast.

Ten aanzien van artikel 20, 1°, van de bijzondere wet van 6 januari 1989

B.3. Naar luid van artikel 20, 1°, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 dient aan twee grondvoorwaarden te zijn voldaan opdat tot schorsing kan worden besloten :

1° de middelen die worden aangevoerd moeten ernstig zijn;

2° de onmiddellijke uitvoering van de bestreden regel moet een moeilijk te herstellen ernstig nadeel kunnen berokkenen.

Daar de twee voorwaarden cumulatief zijn, leidt de vaststelling dat één van die voorwaarden niet is vervuld tot verwerping van de vordering tot schorsing.

B.4. Wil een middel als ernstig worden beschouwd in de zin van de bijzondere wet van 6 januari 1989, volstaat het niet dat het kennelijk niet ongegrond is in de zin van artikel 72, maar moet het ook gegrond lijken na een eerste onderzoek van de gegevens waarover het Hof beschikt in dit stadium van de procedure.

Ten aanzien van het eerste middel

B.5.1. In het eerste middel, eerste onderdeel, voeren de verzoekende partijen aan, met betrekking tot artikel 44 van de wet van 30 december 1992 in zijn geheel, dat er geen redelijke en objectieve verantwoording bestaat voor de in dat artikel ten aanzien van de laboratoria voor klinische biologie opgenomen beperkingen, terwijl niet is aangetoond dat daardoor meer doorzichtigheid in de sector wordt verkregen « teneinde de overconsumptie te kunnen bestrijden », wat het doel is dat door de wet is nagestreefd.

B.5.2. Om de redenen vermeld onder B.1.2, hoeft dit middel in het raam van de vordering tot schorsing slechts te worden onderzocht voor zover het betrekking heeft op artikel 3, § 4, 3°, van het koninklijk besluit nr. 143 van 30 december 1982.

Te dien aanzien had het Hof in zijn arrest nr. 23/89 van 13 oktober 1989 te vergaand bevonden, wegens de algemeenheid ervan, het verbod ten aanzien van vennoten van vennootschappen die een laboratorium exploiteren, enerzijds, om « lid te zijn of vennoot van een andere rechtspersoon » en, anderzijds, om banden te hebben met « een andere vennootschap waarvan het doel in verband staat met de geneeskunde ». Door dat verbod te beperken tot banden met « een rechtspersoon waarvan het maatschappelijk doel in verband staat met de exploitatie van een laboratorium voor klinische biologie » heeft de wetgever rekening willen houden met het bezwaar van het Hof. De verbodsbepaling lijkt nu in evenredig verband te staan met het nagestreefde doel.

B.5.3. Weliswaar stellen de verzoekende partijen dat er geen overconsumptie meer is in de sector van de klinische biologie en dat dit resultaat is bereikt door andere tussen 1991 en 1993 genomen maatregelen, die betrekking hebben op de plafonnering van de uitgaven, de forfaitaire erelonen en de financiële aansprakelijkheid van de voorschrijvende artsen.

Het Hof merkt evenwel op, enerzijds, dat de memorie van toelichting de bestreden maatregelen wil verantwoorden door de vaststelling dat « de tot nu genomen maatregelen het niet mogelijk hebben gemaakt het oorspronkelijk doeleinde te bereiken betreffende de verstrekkingen van klinische biologie verleend aan niet in een ziekenhuis opgenomen patiënten » ((*Gedr. St.*, Senaat, 1992-1993, nr. 526-1, 5), anderzijds, dat de verzoekschriften geen gegevens bevatten die hun

bewering plausibel maakt.

Het Hof kan, binnen de grenzen van het onderzoek van de vordering tot schorsing, niet beschouwen als ernstig in de zin van artikel 20, 1°, een middel waarin wordt aangevoerd dat de wetgever reeds het doel heeft bereikt dat hij zich had gesteld terwijl de parlementaire voorbereiding de tegengestelde bewering bevat en de stelling van de verzoekende partijen niet door gegevens wordt gestaafd die haar aannemelijk maken.

Overigens, zelfs indien de verzoekende partijen op onomstotelijke wijze zouden hebben aangetoond dat er thans in de betrokken sector geen overconsumptie meer is die door de in artikel 3, § 1, 4°, van het koninklijk besluit nr. 143 bedoelde laboratoria voor klinische biologie is veroorzaakt, dan nog vermag de wetgever maatregelen uit te vaardigen ter bevordering van de doorzichtigheid in de sector om aldus voor de toekomst een ongewenste situatie van overconsumptie te voorkomen.

B.6.1. In het eerste middel, tweede onderdeel, voeren de verzoekende partijen aan dat door het bestreden artikel 44 van de wet van 30 december 1992 een onverantwoord verschil in behandeling wordt ingesteld tussen « de laboratoria voor klinische biologie bedoeld in artikel 3, § 1, (2° en) 4°, van het koninklijk besluit nr. 143 » en « de andere categorieën van laboratoria voor klinische biologie, opgenomen in artikel 3, § 1, 1°, 3°, 5° - 9° ».

B.6.2. Zoals reeds werd gesteld onder B.5.2, moet de verbodsbepaling van artikel 3, § 4, 3°, binnen de grenzen van het onderzoek van de vordering tot schorsing, geacht worden in verband te staan met het nagestreefde doel.

Het verschil in behandeling dat is doorgevoerd tussen laboratoria zoals bedoeld in artikel 3, § 1, 4°, en de laboratoria zoals bedoeld in artikel 3, § 1, 1°, 3°, 5° - 9°, lijkt een verantwoording te vinden in de specifieke structuur van de verschillende personen die die laboratoria uitbaten, enerzijds, en in het feit dat althans de belangrijkste van deze laatste categorieën van laboratoria onder een specifieke wetgeving ressorteren, die tot een soortgelijk resultaat leidt wat betreft de interne controle van de laboratoria, anderzijds.

Ten aanzien van het vierde middel

B.7.1. In het vierde middel, eerste onderdeel, voeren de verzoekende partijen eerst aan dat de verbodsbepalingen van artikel 3, § 4, 3°, *in concreto* leiden tot dezelfde « buitensporige » beperkingen die waren opgelegd krachtens de bij het arrest van het Arbitragehof van 13 oktober 1989 vernietigde bepalingen van de programmawet van 30 december 1988.

De verzoekende partijen die natuurlijke personen zijn, voeren ook aan dat de bestreden bepalingen het hun onmogelijk zouden maken om lid te zijn van de Orde der apothekers, respectievelijk geneesheren of van professionele of wetenschappelijke verenigingen. De verzoekende partij in de zaak met rolnummer 590, de erkende beroepsvereniging « De Vereniging voor Vlaamse Klinische Laboratoria », voegt daaraan toe dat zij voortaan geen natuurlijke personen meer als lid kan hebben en derhalve in haar bestaan zelf wordt aangetast. Dit alles zou, aldus de verzoekende partijen, een onevenredige aantasting zijn van het recht op vereniging.

B.7.2. Zoals reeds onder B.5.1 tot B.5.3 ten aanzien van het eerste middel is aangegeven, heeft de wetgever het in de programmawet van 30 december 1988 voorkomende algemene verbod thans, overeenkomstig het arrest nr. 23/89 van 13 oktober 1989 van het Arbitragehof, beperkt tot banden met « een rechtspersoon waarvan het maatschappelijk doel in verband staat met de uitbating van een laboratorium voor klinische biologie ».

Die aldus ingeperkte verbodsbepaling lijkt nu in evenredig verband te staan met het nagestreefde doel.

B.7.3. In tegenstelling tot wat de verzoekende partijen beweren, verbiedt de bestreden bepaling van artikel 3, § 4, 3°, geenszins het lidmaatschap van een publiekrechtelijke beroepscorporatie, zoals de Orde der apothekers of de Orde der geneesheren, of van een beroepsvereniging in de zin van de wet van 31 maart 1898.

De Orde der geneesheren en de Orde der apothekers zijn publiekrechtelijke instellingen die bij wet zijn opgericht en waaraan bevoegdheden zijn toegekend, die worden uitgeoefend onder de bij die wet ingestelde controles. Zij hebben tot taak te waken over de eerbiediging van de regels van de plichtenleer, alsmede over de nakoming van de eer, de discretie, de eerlijkheid en de waardigheid

van de leden van de Orde. Zij groeperen op verplichte wijze al diegenen die het beroep van geneesheer of apotheker uitoefenen. Zij kunnen geenszins worden aangezien als verenigingen in de zin van artikel 20 van de Grondwet.

Een beroepsvereniging is, naar luid van artikel 2 van de wet van 31 maart 1898, een vereniging « uitsluitend gevormd voor de studie, de bescherming en de ontwikkeling van de beroepsbelangen van haar leden ». Zij mag « zelf noch beroep noch ambacht uitoefenen ».

Publiekrechtelijke beroepscorporaties en beroepsverenigingen kunnen dan ook niet worden aangezien als rechtspersonen « waarvan het maatschappelijk doel in verband staat met de uitbating van een laboratorium van klinische biologie » in de zin van het bestreden artikel 3, § 4, 3°, van het koninklijk besluit nr. 143 van 30 december 1982. Weliswaar kan hun optreden ten aanzien van de beroepsuitoefening een weerslag hebben op de uitbating van laboratoria voor klinische biologie, maar dat is dan een indirect gevolg van hun activiteit, en zeker niet « het maatschappelijk doel ».

Het vierde middel, eerste onderdeel, lijkt derhalve, in de huidige stand van het onderzoek, nu in rechte dan in feite te falen.

B.8.1. In het vierde middel, tweede onderdeel, voeren de verzoekende partijen de schending aan van artikel 52 van het Verdrag tot instelling van de Europese Economische Gemeenschap, in samenhang met de artikelen 6 en *6bis* van de Grondwet; die schending zou hierin bestaan dat de verbodsbepaling van artikel 3, § 4, 3°, zou beletten aandeelhouder en bestuurder te zijn van in het buitenland gevestigde vennootschappen die een laboratorium van klinische biologie uitbaten, wat strijdig zou zijn met de door het E.E.G.-Verdrag gewaarborgde vrijheid van vestiging.

B.8.2. Het bestreden artikel 3, § 4, 3°, van het koninklijk besluit nr. 143 van 30 oktober 1982 strekt er niet toe de vestiging van laboratoria van klinische biologie te regelen; het stelt de voorwaarden vast waaraan die laboratoria moeten voldoen voor de tegemoetkoming van de ziekte- en invaliditeitsverzekering met betrekking tot verstrekkingen van klinische biologie.

Het komt de federale wetgever toe de voorwaarden van tegemoetkoming van de ziekte- en invaliditeitsverzekering te bepalen. De beperkte en specifieke verbodsbepaling van artikel 3, § 4, 3°, lijkt in verband te staan met het nagestreefde doel en niet verder te reiken dan noodzakelijk om

dat doel te bereiken, met andere woorden niet onevenredig te zijn.

B.8.3. Overigens verzetten de artikelen 52 en volgende van het Verdrag tot instelling van de Europese Economische Gemeenschap er zich niet tegen dat op gronden van algemeen belang regels betreffende organisatie, bekwaamheid, beroepsethiek en toezicht worden vastgesteld, mits die beroepsregels voor iedereen gelden die gevestigd is op het grondgebied van de Staat waar de dienst wordt verricht.

B.8.4. Het vierde middel, tweede onderdeel, lijkt dus evenmin gegrond.

B.9. Bijgevolg kunnen de middelen waarbij de verzoekende partijen opkomen tegen artikel 3, § 4, 3°, van het koninklijk besluit nr. 143 niet als ernstig worden beschouwd in de zin van artikel 20, 1°, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

Er dient dus niet te worden onderzocht of de onmiddellijke uitvoering van de aangevochten normen een moeilijk te herstellen ernstig nadeel kan berokkenen.

Om die redenen,

het Hof

verwerpt de vorderingen tot schorsing.

Aldus uitgesproken in het Nederlands en het Frans, conform artikel 65 van bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 29 september 1993.

De griffier,

De voorzitter,

L. Potoms

L. De Grève